itta Vana-Otepää ning Pilkuse mõisa jooneni ja põhjaosas Kääni külas. Harvem on asustamine kihelkonna lääneosas ja Vastse-Otepää vallas. Hõredaim loodes, Palu metsas, kus asub vaid Palu veski, kuna täiesti asustamata on Etsaste ja Marusoo.

Kõige harilikum asulavorm on hajaküla ja üksikud väikeõued. Hagukülasid on vähe; tüübilisim neist on Kääni küla. Sumbkülana on kujunenud Vastse-Otepää valla kaguosas Sirvaste.

Õuesüsteemina valitseb keskõu, mis on sageli tublisti avajas või on arenenud vahe-õuena. Leidub ka rohkem suletud keskõuesid.

Hooneist on elamu harilikult rehealusega ühise katuse all olev 3-kambrine kelbalise või viilulise, harvemini poolkelbalise laast- või õlgkatusega palkkastmaja. Rehealustest eraldi olevaid elamuid on vähem. Vanemad elamud on õlgkelbalised, uuemad laastviilulised, kuna poolkelbalised teatavat vahevormi esindavad. Kõrvalhooned on enamalt jaolt puust ja kelpkatusega. Paremini korraldatud taludel on neid ka põllukivist ja viilkatusega. Sageli leidub ka savist kõrvalhooneid, eriti seal, kus savi on kättesaadav.

Liikimisteed. Pinnamoest olenev talude hajuv asetus tingib omakorda tiheda teestiku, kuna igal majanduslikul ühikul — talul — on tähtis peamiste liikimisjoontega ühenduses olla. Teatavas mõttes on suurem osa Otepääst hiid-haguküla, kus teestiku põhivõrgust hargnevad lühemad lisateed, suubudes üksikuisse õuedesse, või talud on otseselt pikemate teede kõrvale asetatud.

Raudteele päästakse tavalisesti Puka ja Pritsu raudteejaama kaudu, mis mõlemad asuvad kihelkonna piirest väljas. Postiteed ühendavad neid Pühajärve ja Otepää aleviga. Otepää alev — suurim asula kihelkonnas — esindab kõrgendikuasendiga, turuväljaga tänavküla, kuhu radiaalselt koonduvad kõik kihelkonna peamised liikimisjooned: 1) Otepää—Arula—Puka postmaantee, 2) Otepää—Palupera—Pritsu postmaantee, 3) Otepää—Päidla < Hellenurme, Kodijärve, 4) Otepää—Neeruti, 5) Otepää—Vastse-Otepää, 6) Otepää < Ilmjärve-Sangaste Vidriku ja 7) Otepää—Voki—Restu maantee. Väärtuselt on loendatud teed üldiselt head; liikimist raskendab vaid vahelduv reljeef. Külavaheteed on halvad. Teedetegemis-kohustuse maksmahakkamine 1923. a. peale avaldab edaspidi kahtlemata mõju külavaheteede paranemisse.

Majanduslised olud. Tartumaa kihelkondade seas on Otepää majandusliselt küll kehvavõitu, siiski omaga läbitulev. Seda tingib tähtsal määral halb põllumaa ja liiasti rahutu pinnamood, mis ei luba põllundusele küllaldast arenemist. Põllumaa väärtus on vahelduv, üldiselt aga alla keskmist. Kõige viljakam ja reljeefilt soodsam põllumaa on kihelkonna põhja- ja kirdeosas (Pangodi vallas Etsaste, Kääni, Neeruti), kõige halvem Vastse-Otepää vallas, kus valitseb liivane põllupind. Talud on enamalt jaolt väikesed; suuremaid leidub Puka-Otepää postmaantee läheduses ja üksikult ka mujal.

Tähtsamaks ülespidamis-allikaks ja teotsemisalaks elanikele on põllundus ja karjandus. Ei saa ütelda, et kumbki neist üle-